

УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”  
Факультэт дадатковай адукацыі

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар БДУКМ

\_\_\_\_\_ Ю.П.Бондар  
“    ” \_\_\_\_\_ 2012 г.

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ

**Асновы драматургіі і рэжысуры**

спецыяльнасці перападрыхтоўкі

1-17 01 73 Гукарэжысура

кваліфікацыя: гукарэжысур

у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам перападрыхтоўкі,  
зацверджаным 28.12.2010 г., рэг. № 25-17/213

Мінск 2012

Распрацоўшчык праграмы: Майсяйчук Святлана Барысаўна,  
прафесар кафедры менеджменту сацыякультурнай дзейнасці УА “Беларускі  
дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, к.п.н., дацэнт

#### РЕКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Саветам факультэта дадатковай адукацыі УА "Беларускі дзяржаўны  
універсітэт культуры і мастацтваў"

Праатакол пасяджэння ад \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_

Навукова-метадычным саветам УА "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт  
культуры і мастацтваў"

Праатакол пасяджэння ад \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_

## **Уводзіны**

Сучасныя тэорыі сацыякультурнай дзейнасці, а таксама іх практычная рэалізацыя патрабуюць новых падыходаў да навучання і прафесійнай работы рэжысёра.

Важнай складаючай гэтай работы з'яўляецца тэхналогія арганізацыі і правядзення свят і відовішчаў.

У працэсе навучання слухачы набываюць не толькі тэарэтычныя веды, але і практычныя ўменні і навыкі сцэнарна-рэжысёрскай дзейнасці, атрымліваюць уяўленне як аб агульных драматургічных паняццях (драматычнае дзеянне, ідэйна-тэматычная задума, фабула і сюжэт, тэмп і рытм), так і аб тым, што вызначае спецыфіку драматургіі культурна-адпачынкавых праграм, іх рэжысёрскае ўвасабленне (архітэктоніка сцэнарыя, нумар і эпізод, прыёмы мантажу, выразныя сродкі, прынцыпы і прыёмы рэжысуры).

Слухачы займаюцца сцэнарнай распрацоўкай і рэжысёрска-пастановачай работай над выбранай формай культурна-адпачынкавай праграмы.

Усяго на вывучэнне дысцыпліны адведзена 52 гадзіны, з іх 24 гадзіны аўдыторных (16 - лекцый, 8 - практычных), 28 гадзін - самастойная работа.

Форма выніковага кантролю – экзамен.

### **ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН**

| №<br>п/п | Назва тэмы                                                             | Усяго | Лекцыі | Практ. | СРС |
|----------|------------------------------------------------------------------------|-------|--------|--------|-----|
| 1.       | Паняцці “драма” “драматургія”. Асноўныя віды драматургічных мастацтваў | 6     | 2      |        | 4   |
| 2.       | Драматургія тэатра, радыё і тэлебачання                                | 8     | 2      |        | 6   |
| 3.       | Спецыфічныя рысы драматургічных твораў і асноўныя этапы работы над імі | 10    | 2      | 4      | 4   |
| 4.       | Мантажны метады арганізацыі сцэнарнага матэрыялу                       | 8     | 2      | 2      | 4   |
| 5.       | Прынцыпы і прыёмы рэжысуры. Мантажны ліст і рэжысёрскі план            | 12    | 4      | 2      | 6   |

|    |                                                                                                         |    |    |   |    |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|---|----|
| 6. | Організацыйна-творчыя асновы дзейнасці рэжысёра.<br>Гукарэжысура як асобная сфера прафесійнай дзейнасці | 8  | 4  |   | 4  |
|    | Усяго                                                                                                   | 52 | 16 | 8 | 28 |

### **ЗМЕСТ КУРСА**

#### ***Тэма 1. Паняцці “драма”, “драматургія”. Асноўныя віды драматургічных мастацтваў***

Паняцці “драма” і “драматургія” ў шырокім і вузкім сэнсе слова. Агульныя рысы і спецыфічныя асаблівасці драматычных твораў. Драматургія адпачынае праграму як драматургія ў шырокім сэнсе слова. Бесперапыннае драматургічнае дзеянне як асноўны прадмет адлюстравання. Сінкрэтызм асноўных відаў драматургічных мастацтваў. Мастацкі вобраз як другая рэальнасць.

#### ***Тэма 2. Драматургія тэатра, радыё і тэлебачання***

Драма як сцэнічны матэрыял. Аўтарскае бачанне будучага спектакля. Сучасная беларуская драматургія і яе ўвасабленне ў тэатрах рэспублікі.

Спецыфіка радыёдраматургіі. Асаблівасці радыёвяшчання ў FM дыяпазоне РБ. Фармат вяшчання як яго змястоўны бок. Характарыстыка асноўных эфірных блокаў: інфармацыйны, музычны, рэкламны, гульнявы, аўтарскія праграмы, зносіны са слухачамі. Іх характарыстыка ў радыёэфіры. Схемы радыёвяшчання: музычна-інфармацыйнае і інфармацыйна-музычнае. Іх характэрныя асаблівасці. Дзі-джэй радыёстанцыі і яго прафесійныя якасці. Асаблівасці сцэнарнай работы над рэкламным ролікам.

Спецыфічныя асаблівасці тэлевізійнай драматургіі. Віды тэлевізійных перадач: навіны, аналітычныя, тэматычныя, тэлевізійныя фільмы, ток-шоу, гульнявыя шоу, спартыўныя праграмы, музычныя, забаўляльныя і інш. Кампазіцыйная пабудова праграмы перадач як верстка канала. Асоба вядучага на TV.

#### ***Тэма 3. Спецыфічныя рысы драматургічных твораў і асноўныя этапы работы над імі.***

Адзінае драматургічнае дзеянне як галоўная рыса драматургічнага твора. Фабула і сюжэт у драматургічным творы. Паняцце “фабула” па Арыстоцелю. Канфлікт у драматургічным творы як дыялог дзеянняў. Кампазіцыйная пабудова драматургічнага твора.

Характарыстыка паняцця “сцэнарый”. Сцэнарый як спосаб фіксацыі будучага драматычнага дзеяння. Аўтарская задума – аснова драматургічнага твора. Тэма і ідэя: праблема абазначэння і падмена паняццяў. Звышзадача і ракурс як адлюстраванне аўтарскай задумы. Злучэнне літаратурнай і рэжысёрскай ліній у рабоце над задумай.

Характарыстыка паняццяў “сцэнарны план”, “літаратурны сцэнарый”, “мантажны ліст” у кантэксце асноўных этапаў работы над сцэнарыем. Вызначэнне канструктыўных элементаў як важнейшы этап творчай дзейнасці сцэнарыста. Азначэнне паняццяў “архітэктоніка”, “кампазіцыя”. Асноўныя законы кампазіцыі: цэласнасць, узаемасувязь і супадначаленасць частак цэламу, падначаленасць выразных сродкаў аўтарскай задуме. Нумар і эпізод як адзінкі сцэнічнай інфармацыі. Паняцце “бесперапыннае драматургічнае дзеянне” і ўмовы яго дасягнення.

#### ***Тэма 4. Мантажны метады арганізацыі сцэнарнага матэрыялу***

Характарыстыка асноўных метадаў сцэнарнай работы: ілюстрацыя, тэатралізацыя і мантаж. Іх суадносіны і асноўныя функцыі. Мантаж як родавы метады у культурна-адпачынкавай дзейнасці, аснова дзейнасці праграмы. Мантаж як “думка мастака, якая выражана ў адборы і супастаўленні кускаў” (М.Ром). Мантаж як “неадлюстраваны змест”.

Віды і прыёмы мантажу: кантрастнасць, паралелізм, лейтматыў, “імгненная смерць кадра” (кліп). Функцыі мантажу: раскрыццё ідэйна-тэматычнай задумы; наданне цэласнасці святочна-відовішчнай праграме, арганізацыя ўспрымання гледачом; тэмпарытм праграмы. Асацыятыўнасць як агульная ўласцівасць творчага мантажу.

#### ***Тэма 5. Прынцыпы і прыёмы рэжысуры. Мантажны ліст і рэжысёрскі план***

Рэжысура ў якасці арганізацыі відовішчнага боку, стварэнне мастацкага вобразу драматургічнага твора. Суадносіны рэжысёрскай і драматургічнай задум. Характэрныя рысы рэжысёрскай задумы.

Прынцыпы рэжысуры. Агульнамастацкія, эстэтычныя законы відовішчных мастацтваў і іх узаемасувязь са сцэнічнымі законамі актывізацыі аўдыторыі. “Рэжысура аўдыторыі”. Асаблівасці рэжысёрскай арганізацыі тэмпарытму. Мізансцэна як пластычны малюнак прадстаўлення. Веданне прыёмаў рэжысуры як спосаб авалодання рамяством пастаноўшчыка. Характарыстыка асноўных прыёмаў: сцэнічная рэалізацыя метафары, наўмыснае раскрыццё фабулы, прыём паўтору, выкарыстанне экрана і шчытоў з загалоўкамі, перанос сцэнічнага дзеяння ў глядзельную залу і інш.

Мантажны ліст як рэжысёрская партытура. Графы мантажнага ліста.

## **Тэма 6. Арганізацыйна-творчыя асновы дзейнасці рэжысёра. Гукарэжысура як асобная сфера прафесійнай дзейнасці**

Творчая група рэжысёра. Рэжысёрская канцэпцыя праграмы і яе ўвасабленне ў калектыўнай творчасці. Гукарэжысура як самастойная вобласць творчай дзейнасці. Роля гукарэжысуры ў стварэнні мастацкага вобразу і гукавой дынамікі прадстаўлення. Распрацоўка творча-тэхнічнай дакументацыі (рэжысёрская партытура, партытура асвятлення, гукавая партытура, графік правядзення рэпетыцый і г.д.).

Пастановачная работа рэжысёра. Віды рэпетыцый: застольныя, планіровачныя, мантажныя, прагонныя, генеральныя. Методыка правядзення рэпетыцый з выканаўцамі. Пошук звышзадачы і слоўнага дзеяння. Асаблівасці правядзення генеральнай рэпетыцыі.

Рэжысёрскі аналіз генеральнай рэпетыцыі, змест заўваг творчаму калектыву.

**Практычныя заняткі** прысвячаюцца адкрытаму паказу падрыхтаванай святочна-відовішчнай праграмы і яе абмеркаванню.

**На экзамен** слухач прадстаўляе сцэнарную распрацоўку святочна-відовішчнай праграмы і публічна яе абараняе.

## **Літаратура**

### *Асноўная*

1. Аль, Д.Н. Основы режиссуры / Д.Н.Аль. – Л.: Просвещение, 1988. – 178 с.
2. Аристотель. Об искусстве поэзии / Аристотель. – М.: Искусство, 1957. – 220 с.
4. Горюнова, И.Э. Режиссура массовых театрализованных зрелищ и музыкальных представлений / И.Э.Горюнова. – СПб.: Композитор, 2009. – 204 с.
5. Гуд, П.А. Тэхналогія стварэння свята: вучэб. дапам. / П.А.Гуд. – 2-е выд., стэрэатып. – Мінск: Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2008. – 224 с.

6. *Культурно-досуговая деятельность: учебник для вузов культуры и искусств / под науч. ред. А.Д.Жаркова, В.М.Чижикова. – М.: МГУК, 1998. – 540 с.*
7. *Марков, О.И. Сценарно-режиссерские основы художественно-педагогической деятельности клуба / О.И.Марков. – М.: Просвещение, 1988. – 156 с.*
8. *Митта, А. Кино между адом и раем / А.Митта. – М.: Эксмо-Пресс, 2002. – 475 с.*
9. *Станиславский, К.С. Моя жизнь в искусстве / К.С.Станиславский. – М.: Искусство, 1983. – 610 с.*
10. *Чечетин, А.Н. Основы драматургии: учеб. пособие для вузов культуры и искусств / А.Н.Чечетин. – М.: МГУКИ, 2004. – 148 с.*
11. *Шароев, И.Г. Режиссура эстрады и массовых представлений: учеб. пособие для вузов культуры и искусств / И.Г.Шароев. – М.: Просвещение, 1986. – 463 с.*
12. *Шубина, И.Б. Драматургия и режиссура зрелища: Игра, сопровождающая жизнь: учеб.-метод. пособие / И.Б.Шубина. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 288 с.*

#### *Дадатковая*

1. *Волькенштейн, В.М. Драматургия / В.М.Волькенштейн. – М.: Наука, 1969. – 330 с.*
2. *Камінскі, А.Я. Рэжысура традыцыйнага абраду: вучэб.-метадапам. / А.Я.Камінскі. –Мінск: Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2009. – 112 с.*
3. *Мочалов, Ю. Композиция сценического пространства (поэтика мизансцены): учеб. пособие / Ю.Молчанов. – М.: Просвещение, 1991. – 551 с.*
6. *Немирович-Данченко, В.И. Рождение театра / В.И.Немирович-Данченко. – М.: Искусство, 1989. – 570 с.*
7. *Основы системы Станиславского: учеб. пособие / сост. Н.В.Киселева, В.А.Фролов. – Ростов н/Д: Феникс, 2000. – 102 с.*

8. Ратнер, Я.В. Эстетические проблемы зрелищных искусств / Я.В.Ратнер. – М.: Просвещение, 1980. – 280 с.
9. Розовский, М. Режиссура зрелища / М.Розовский. – М.: Сов. Россия, 1973. – 260 с.
10. Шубина, И.В. Основы драматургии и режиссуры рекламного видео / И.В.Шубина. – Ростов н/Д: Март, 2004. – С. 27–177.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ